

2002 nr. 103 15. maí

Lög um búfjárhald o.fl.¹⁾

¹⁾ Löginn falla úr gildi 1. janúar 2014 skv. l. 38/2013, 15. gr.

Tóku gildi 6. júní 2002. Breytt með l. 76/2005 (tóku gildi 1. jan. 2006), l. 167/2007 (tóku gildi 1. jan. 2008), l. 88/2008 (tóku gildi 1. jan. 2009 nema brábkv. VII sem tók gildi 21. júní 2008), l. 74/2011 (tóku gildi 1. jan. 2012) og l. 126/2011 (tóku gildi 30. sept. 2011).

Ef í lögum þessum er getið um ráðherra eða ráðuneyti án þess að málfefnasvið sé tilgreint sérstaklega eða til þess vísað, er átt við sjávarútvegs- og landbúnaðarráðherra eða atvinnuvega- og nýsköpunarráðuneyti sem fer með lög þessi.

I. kaffli. Markmið, yfirstjórn og skilgreiningar.

■ 1. gr. Tilgangur laga þessara er að tryggja góðan aðbúnað búfjár, að það hafi ætlið nægilega beit/fóður og vatn, að við framleiðslu búfjárafurða sé eingöngu notað hraust og heilbrigtr búfé, enn fremur að setja reglur um vörlu búfjár og afla hagtalna.

■ 2. gr. [Ráðherra]¹⁾ hefur á hendi yfirstjórn þeirra mála er lúta að meðferð búfjár og eftirliti með búfjárhaldi sem kveðið er á um í lögum þessum.

□ Með búfé er í lögum þessum átt við alifugla, geitfé, hross, kanínur, loðdýr, nautgripi, sauðfé og svín. Rísi ágreiningur um hvað skuli falla undir hugtakið búfé sker [ráðherra]¹⁾ úr.

¹⁾ L. 126/2011, 352. gr.

■ 3. gr. Í lögum þessum er merking eftirfarandi hugtaka sem hér segir:

1. Aðbúnaður búfjár er umhirða, húsakostur og/eða skjól.

2. Friðað sveði er land afmarkað vörlslínu sem hindrar aðgang búfjárár.

3. Gripheld girðing er mannvirki úr ýmsu efni sem reist er til að hindra frjálsa för búfjár. Hún er breytileg að gerð og gæðum eftir tegund. Girðing getur miðast við aldur og kyn-eiginleika búfjár, verið fjárheld, hrossheld, nautgripaheld, graðopeningsheld o.s.frv.

4. Hagaganga er það þegar eigandi búfjár kemur því í haga til annars aðila án þess að taka landið á leigu og gerir um það samning. Sá aðili verður þar með umráðamaður búfjársins.

5. Landspilda er ákveðinn hluti lands sem afmarkaður hefur verið.

6. Lausaganga er þegar búfé getur gengið í annars manns land í óleyfi.

7. Lausagöngubann er bann sem sveitarstjórn samþykkir fyrir sveitarfélagið í heild eða hluta þess og auglýsir í Stjórnartíðindum til að koma í veg fyrir lausagöngu búfjár, einnar tegundar eða fleiri.

8. Umráðamaður búfjár er eigandi búfjár eða aðili sem er ábyrgur fyrir fóðrun, aðbúnaði, og vörlu þess í samræmi við gildandi reglur í viðkomandi sveitarfélagi og samkvæmt samningi milli aðila.

9. Umráðamaður lands er sá aðili sem hefur rétt til að ráðstafa nýtingu landsins.

10. Tilsjónarmaður er sá aðili sem tekið hefur að sér fóðrun og eftirlit með aðbúnaði en ber ekki ábyrgð á því nema gerður hafi verið um það samningur og er hann þá þar með orðinn umráðamaður búfjár.

11. Varsla búfjár er þegar umráðamaður búfjár heldur því innan afmarkaðs svæðis.

12. Vörlslukrafa er krafa eða viðmiðun um gerð og gæði tiltekinnar vörlsu, mismikil eftir tegund, aldri og kyneigileikum búfjár.

13. Vörlslulína er gripheld girðing, hilið og önnur mannvirki svo og náttúrlegur farartálmí sem kemur algerlega í veg fyrir

frjálsa för búfjár allt árið eða á þeim tínum árs þegar búfjár er von á svæðinu.

14. Vörlsluskylða er skilyrðislaus krafa um að umráðamaður búfjár ábyrgist að búfé í umsjá hans sé haldið innan afmarkaðs svæðis allt árið eða tiltekna hluta þess.

II. kaffli. Takmörkun búfjárhalds.

■ 4. gr. Sveitarstjórn heldur skrá yfir alla þá sem halda búfé. Skrá skal bæði hjón, alla aðila félagsbús og bústjóra og stjórnarformenn annarra félaga. [Skrána skal uppfæra árlega og senda fyrir 15. janúar ár hvert búnaðarsamböndum, héraðsdýralæknun og [Matvælastofnun]¹⁾ og skal stofnunin halda heildarskrá fyrir allt landið.]²⁾

¹⁾ L. 167/2007, 71. gr. ²⁾ L. 76/2005, 30. gr.

■ 5. gr. Sveitarstjórn er heimilt að setja samþykkt um búfjárhald. [Ráðherra]¹⁾ staðfestir slíka samþykkt og birtir í Stjórnartíðindum að fenginni umsögn Bændasamtaka Íslands.

□ Í samþykktum sveitarstjórnar um búfjárhald má ákveða að tiltekið búfjárhald sé með öllu bannað í viðkomandi sveitarfélagi eða takmarkað á tilteknunum svæðum innan sveitarfélagsins. Verði búfjáreigandi fyrir atvinnutjóni vegna banns eða takmarkana á búfjárhaldi, þannig að bótum varði, skal greiða bætur úr sveitarstjóði.

□ Um mat bóta skv. 2. mgr. skal fara að hætti mats á eignarnámsbóum og sér matsnefnd eignarnámsbóta um framkvæmd matsins.

¹⁾ L. 126/2011, 352. gr.

III. kaffli. Varsla búfjár.

■ 6. gr. Sveitarstjónum, einni eða fleiri samliggjandi sveitarfélaga, er heimilt, til að koma í veg fyrir ágang búfjár, að ákveða að umráðamönnum búfjár sé skylt að hafa það í vörlu allt árið eða tiltekinni hluta ársins. Heimild þessi getur jafnt tekið til alls umdæmis viðkomandi sveitarfélags eða afmarkaðra hluta þess, svo sem umhverfis þéttbýli eða fjölfarna vegi.

□ Par sem sveitarstjórn hefur gert umráðamönnum búfjár skylt að hafa búfé í vörlu skal vera gripheld girðing og ber umráðamaður búfjár ábyrgð að svo sé. Um kostnað við uppsetningu girðinga og viðhald fer eftir ákvæðum girðingar- og vegalaga.

■ 7. gr. Graðopeningi skal haldið í vörlu sem hér segir:

1. Naut, 6 mánaða og eldri, allt árið.

2. Hrútar og hafrar, á tímabilinu frá 1. nóvember til 1. maí ár hvert.

3. Graðhestar eða laungraðir hestar, 10 mánaða og eldri, allt árið.

4. Aðrar búfjártengdir en framan greinir, allt árið.

□ Sveitarstjórn skal hlutast til um að graðopeningur, sem ekki er í öruggri vörlu, sé handsamaður og honum komið í örugga vörlu. Eigandi getur leyst til sín viðkomandi graðopening gegn greiðslu áfallins kostnaðar. Við ítrekuð brot skal graðhestur seldur nauðungarsölü samkvæmt nauðungarsöülügum en felldur verði hann ekki seldur. Öðrum graðopeningi skal slátrað og sölu- eða frálagsverð látið mæta áföllnum kostnaði.

■ 8. gr. Umráðamanni lands er heimilt að ákveða að tiltekið og afmarkað landsvæði sé friðað svæði og er þá umgangur ogbeit búfjár þar bönnuð. Slík ákvörðun skal tilkynnt viðkomandi sveitarfélagi og skal liggja fyrir umsögn búnaðarsambands um að vörlulínur séu fullnægjandi og uppfylli ákvæði laganna, sbr. 3. gr. Sveitarstjórn skal auglýsa slíka ákvörðun í Stjórnartíðindum. Umráðamaður lands skal fyrir 15. júní á

hverju vori framvísa til sveitarstjórnar umsögn búnaðarsambands um að vörlulína sé fullnægjandi. Um skiptingu kostnaðar við vörlulínu á landamerkjum fer eftir ákvæðum girðingar- og vegalaga.

■ **9. gr.** Komist búfé inn á friðað svæði, sbr. 8. gr., skal umráðamaður lands ábyrgjast handsömun þess og koma því í örugga vörlu. Skal hann þá þegar kanna hver er réttur eigandi að hinu handsamaða búfé og tilkynna honum þegar í stað hvar búféð er. Hafi umráðamaður búfjár ekki fundist eða sinnt fyrirmálum um að sækja búféð innan tveggja sólarhringa frá tilkynningu er umráðamanni lands heimilt að afhenda viðkomandi sveitarstjórn búféð. Umráðamaður lands ber ábyrgð á því að búfé hafi nægilegt fóður og vatn á meðan það er í vörlu hans.

□ Sveitarstjórn og umráðamaður lands eiga lögveð í búfénu fyrir sannanlegum kostnaði.

IV. kaffli. Um forðagæslu, eftirlit og talningu búfjár.

■ **10. gr.** Búfjáreftirlit er á ábyrgð sveitarfélaga og skal rekja sameiginlega, að minnsta kosti af minni sveitarfélögum, á starfssvæðum sem kveðið er á um í reglugerð, sbr. 4. tölul. 17. gr.

□ Sveitarfélög skulu ráða búfjáreftirlitsmann, einn eða fleiri eftir umfangi hvers svæðis, og sjá honum fyrir starfsaðstöðu og búnaði til starfsins. Búfjáreftirlitsmenn hafa eftirlit með ásetningi búfjár, aðbúnaði, fóðrun og beit, auk annarra verkefna sem þeim eru falin. Til starfsins skal velja menn sem hafa a.m.k. búfrædimenntun. Áður en búfjáreftirlitsmenn taka til starfa skulu þeir sækja sérstakt námskeið á vegum Bændasamtaka Íslands sem samræmir jafnframt framkvæmd búfjáreftirlits. Bændasamtök Íslands skulu útbúa sérstaka handbók fyrir búfjáreftirlitsmenn með helstu upplýsingum. Um sérstakt hæfi búfjáreftirlitsmanna fer eftir stjórnsvíslögum, nr. 37/1993.

□ Sveitarfélög á hverju starfssvæði geta með samkomulagi sín í milli falið sérstökum aðila umsjón með fjáreiðum og aðstöðu fyrir búfjáreftirlitið, t.d. búnaðarsamböndum, eða falið stærsta sveitarféluginu að hafa umsjón með þessum þáttum.

□ Kostnaður við búfjáreftirlit greiðist af sveitarfélögum. Sveitarstjórn er þó heimilt að krefja umráðamann búfjár um kostnað sem hlýst af handsömun, fóðrun og hýsingur gripa, sbr. 9., 15. og 16. gr., samkvæmt gjaldskrá sem staðfest skal af ráðherra.

□ Á hverju búfjáreftirlitssvæði sem nær yfir fleiri en eitt sveitarfélög starfar búfjáreftirlitsnefnd skipuð þremur fulltrúum og jafnmögum til vara og eru þeir valdir af sveitarfélögnum eftir hverjar sveitarstjórnarkosningar til fjögurra ára. Búfjáreftirlitsnefnd kemur saman a.m.k. tvívar á ári, þ.e. að vori og hausti. Búfjáreftirlitsnefnd annast yfirstjórn búfjáreftirlitsins fyrir hönd sveitarféluganna, gerir fjárhagsáætlunar um rekstur eftirlitsins og leggur þær fyrir sveitarstjórnar til sampykktar. Búfjáreftirlitsmenn gefa búfjáreftirlitsnefnd skýrslu um störf sín á fundum nefndarinnar.

■ **11. gr.** Á hverju hausti og eigi síðar en 1. nóvember sendir búfjáreftirlitsmaður öllum umráðamönnum búfjár á sínu starfssvæði haustskýrslu frá [Matvælastofnun]¹⁾ til útfyllingar ásamt reglum um útfyllingu. Á skýrslunni skal koma fram fjöldi ásetts búfjár af hverri tegund og allt búfé í hagagöngu og á hvaða jörð eða landspildu það er. Einnig skal koma fram aðbúnaður alls búfjár, gróffóðurforði af hefðbundnum nytjatúnnum og leigutúnnum og fyrningar auk upplýsinga um aðra fóðuröflun. Ef til er gagnagrunnur þar sem

upplýsingar þessar liggja fyrir getur [ráðuneytið]²⁾ heimilað að fella niður þessa upplýsingaöflun. Umráðamaður búfjár skal senda haustskýrslu útfyllta til viðkomandi búfjáreftirlitsmanns í síðasta lagi 20. nóvember. Hafi búfjáreftirlitsmaður ekki fengið haustskýrslu útfyllta frá einhverjum umráðamanni búfjár fyrir tilskilinn frest skal hann fara og skoða hjá viðkomandi og ber umráðamaður búfjár kostnaðinn af því í samræmi við gildandi gjaldskrá. Slíkri skoðun skal lokið eigi síðar en 20. desember ár hvert.

¹⁾ L. 167/2007, 71. gr. ²⁾ L. 126/2011, 352. gr.

■ **12. gr.** Búfjáreftirlitsmaður skal á hverjum vetri, fyrir 15. apríl, fara í eftirlitsferð til allra umráðamanna búfjár í umdæmi sínu sem ekki starfrækja innra eftirlit sem viðurkennt hefur verið af heraðsdýralæknii. [Búfjáreftirlitsmaður lítur eftir aðbúnaði búfjár, fóðrun og merkingum og samreynir fjölda búfjár. Þar sem gerðar hafa verið athugasemdir við aðbúnað, fóðrun og/eða merkingar búfjár á síðustu 15 mánuðum, miðað við 15. apríl, skal búfjáreftirlitsmaður halda uppi sérstöku eftirliti, t.d. með því að fara í aukaeftirlitsferðir.]¹⁾

□ Um gjaldtöku vegna eftirlits fer samkvæmt gildandi gjaldskrá, sbr. 4. mgr. 10. gr.

¹⁾ L. 76/2005, 32. gr.

■ **13. gr.** Búfjáreftirlitsmaður sendir frumrit og fyrsta afrit af útfylltum búfjáreftirlitsskýrslum skv. 11. gr. til viðkomandi búnaðarsambands eigi síðar en 31. desember ár hvert. Búnaðarsamband yfirfer gögnin og sendir [Matvælastofnun]¹⁾ frumritið eigi síðar en 20. janúar. [Matvælastofnun]¹⁾ annast úrvinnslu þeirra upplýsinga sem fram koma á skýrslunum. Það sama á við um skýrslur skv. 12. gr. komi þar fram breytingar á fjölda búfjár. Upplýsingar úr skýrslunum eru heimilar til afnota fyrir Hagstofu Íslands, [aðila skv. 3. gr. a laga nr. 63/1989, um hagþjónustu landbúnaðarins],²⁾ [Matvælastofnun]¹⁾ og aðra opinbera aðila að fengnu leyfi [ráðuneytisins].³⁾

□ Leiki rökstuddur grunur á að talningu búfjár hafi verið ábótvant er [ráðherra]³⁾ heimilt að ákveða sérstaka talningu búfjár.

¹⁾ L. 167/2007, 71. gr. ²⁾ L. 74/2011, 16. gr. ³⁾ L. 126/2011, 352. gr.

■ **14. gr.** Séu gripir í hagagöngu á eyðijörðum eða landsplidum þar sem ekki er föst búseta skal umráðamaður búfjár ætíð tilgreina tilsjónarmann, fyrirframsamþykktan af sveitarstjórn, sem sér um fóðrun og eftirlit með aðbúnaði búfjárlins og viðkomandi beitilöndum. Umráðamaður búfjár ber alltaf ábyrgð á fóðrun, beit og aðbúnaði. Nafn tilsjónarmanns skal skráð á viðkomandi búfjáreftirlitsskýrslum. Umráðamaður lands er ábyrgur fyrir því að fullnægjandi upplýsingar séu til um fjölda búfjár í hagagöngu og umráðamann þess.

■ **15. gr.** Meini umráðamaður búfjár búfjáreftirlitsmanni um aðgang að gripahúsum og/eða beitilöndum þannig að ekki verði komið við eftirliti og upplýsingaöflun samkvæmt lögum þessum skal búfjáreftirlitsmaður tilkynna sveitarstjórn það samdagurs. Takist sveitarstjórn ekki að leiða málid til lykta innan tveggja sólarhringa skal sveitarstjórn óska eftir aðstoð löggreglustjóra og jafnframt tilkynna það til [ráðherra].¹⁾ Löggreglustjóri skal, þegar hann fær tilkynninguna, fela lögreglu að fara innan sólarhrings með búfjáreftirlitsmanni til skoðunar og eftirlits. Óheimilt er að fara í þessum tilgangi inn í gripahús án leyfis ábúenda eða umráðamanns búfjár nema að undangengnum dómsúrskurði. Umráðamaður búfjár er hlut á að máli ber allan kostnað sem af aðgerðum þessum hlýst og fer um gjaldtöku eftir gildandi gjaldskrá,

sbr. 4. mgr. 10. gr. Sveitarstjórn og löggreglustjóri eiga lögveð í búfé umráðamanns þess eða kröfurétt í aðrar eignir hans.

¹⁾ L. 126/2011, 352. gr.

■ **16. gr.** Komi í ljós að fóðrun eða aðbúnaði búfjár er ábótavant skal búfjáreftirlitsmaður tilkynna það sveitarstjórn og héraðsdýralækní samdægurs. Hver sá sem verður var við að umráðamann búfjár skorti hús, fóður eða beit fyrir búfé sitt, hann vanfóðri það eða beiti það harðýðgi skal tilkynna það héraðsdýralækní. Berist upplýsingar um vanfóðrun, harðýðgi eða slæman aðbúnað búfjár beint til dýralæknis, búnaðarsambands eða löggreglu skal tilkynna það héraðsdýralækní samdægurs. Hann skal þá innan tveggja sólarhringa fara á staðinn og meta ástand búfjáins og aðbúnað. Héraðsdýralækní er skylt að kalla til héraðsráðunaut og/eða fulltrúa [Matvælastofnunar]¹⁾ sér til aðstoðar við aðgerðir samkvæmt þessari grein. Héraðsdýralæknir og héraðsráðunautur eða fulltrúa [Matvælastofnunar]¹⁾ skulu gefa umráðamanni búfjár skrifleg fyrirmæli um ráðstafanir telji þeir það nauðsynlegt og upplýsa sveitarstjórn um málid. Veita skal mest einnar viku frest til úrbóta ef um vanfóðrun eða harðýðgi er að ræða en mest þriggja vikna frest ef aðbúnaði er ábótavant og skal gefa umráðamanni búfjár mest fjögurra sólarhringa frest til andmæla.

□ Neiti umráðamaður búfjár eftirlitsaðilum um aðgang að gripahúsum og/eða beitilöndum þannig að ekki verði komið við eftirliti skal héraðsdýralæknir tilkynna löggreglustjóra það skriflega innan sólarhrings og skal löggreglustjóri þá óska eftir dómsúrskurði innan sólarhrings frá tilkynningu.

□ Virði umráðamaður búfjár ekki þær ráðstafanir sem lagðar voru fyrir eða geti ekki orðið við þeim og/eða héraðsdýralæknir telur úrbætur ekki þola bið skal löggreglustjóri taka búfé úr vörlu umráðamanns búfjár innan tveggja sólarhringa.

□ Löggreglustjóri skal ráðstafa búfé í samráði við héraðsdýralæknir og sveitarstjórn eftir vörlusviptingu. Heimilt er að aflifa búféð að undangengnum fjögurra sólarhringa andmælresti umráðamanns búfjár.

□ Héraðsdýralæknir getur í samráði við [Matvælastofnun]¹⁾ aflifað innan sólarhrings búfé sem orðið hefur fyrir varanlegum skaða sökum vanfóðrunar, harðýðgi, slysa eða slæms aðbúnaðar. Löggreglustjóri ber ábyrgð á þeim aðgerðum.

□ Í öllum tilvikum ber sveitarstjórn að útvega fóður, hlutast til um fóðrun og aðbúnað eða ráðstafa búfé til fóðrunar þar til það hefur verið tekið úr vörlu búfjáreiganda. Sjái sveitarstjórn sér ekki fært að útvega fóður, hlutast til um fóðrun eða sjá um aðbúnað búfjáins skal þegar grípa til vörlusviptingar, sbr. 3. mgr.

□ Umráðamaður búfjár er hlut á að máli ber allan kostnað af þessum ráðstöfunum. Um gjaldtöku vegna eftirlits fer samkvæmt gildandi gjaldskrá, sbr. ákvæði 4. mgr. 10. gr. Sveitarstjórn, löggreglustjóri og eftirlitsaðilar eiga lögveð í búfenu vegna kostnaðar sem hlýst af framkvæmd þessarar greinar eða kröfurétt í aðrar eignir hans. Þó skal viðkomandi eftirlitsaðili bera kostnað sem hlýst af tilefnislausri tilkynningu.

¹⁾ L. 167/2007, 71. gr.

V. kafli. Ýmis ákvæði.

■ **17. gr.** [Ráðherra]¹⁾ getur m.a. sett eftirfarandi reglugerðir um nánari framkvæmd laganna:

1. Reglugerð²⁾ um merkingar búfjár þar sem kveðið er á

um að umráðamönnum búfjár sé skylt að merkja allt búfé sitt samkvæmt viðurkenndu merkingar- og skráningarkerfi.

2. Reglugerð um vörlu búfjár. Í reglugerðinni skal fjall að um almenn ákvæði um vörlu búfjár af hverri tegund og einnig kveðið á um almennar reglur um framkvæmd þeirrar vörlu.

3. Reglugerðir³⁾ um aðbúnað og meðferð búfjár. Ráðherra gefur út reglugerð fyrir hverja einstaka búfjártengund, í samvinnu við viðkomandi búgreinasamband, Bændasamtök Íslands og [Matvælastofnun].⁴⁾ Í reglugerðunum skal kveðið á um mismunandi reglur sem gilda um búfé eftir tegund og aldri þess. Í reglugerðum um aðbúnað skal kveðið á um leyfi til framleiðslu og sölu afurðanna og skilyrði sem umráðamenn búfjár þurfa að uppfylla til að öðlast slíkt leyfi. Eins skal kveðið á um aðgerðir ef framleiðslu eru sviptir framleiðsluleyfi. Eftirlit með framkvæmd aðbúnaðarreglugerða skal falið búfjáreftirlitsmönnum og héraðsdýralæknum.

4. Reglugerð⁵⁾ um starfssvæði búfjáreftirlits og framkvæmd þess, svo sem forðagæslu, eftirlitið sjálf og talningu búfjár. Í reglugerðinni skal m.a. fjalla um haust- og vorskýrslur.

5. Reglugerð um flutning búfjár. Í reglugerðinni skulu m.a. sett fyrirmæli er tryggja velferð búfjár í tengslum við flutninga. Þá skal setja fram kröfur um flutning búfjár frá brottfararstað til áfangastaðar, þ.m.t. hleðsla, umferming og afferming, og um þær kröfur sem gerðar eru til flutningstækja sem flytja búfé aust hleðslubúnaðar. Heimilt er að setja reglur um flutningsskilríki flutningsaðila, skyldur gæsluaðila með búfé, sérstök leyfi flutningsaðila sem veitt verða af Matvælastofnun og reglur til að skylda aðila sem vinna við flutning á búfé til að sækja námskeið. Við setningu reglugerðar um flutning búfjár skal aflað umsagnar Umhverfisstofnunar.

6. Reglugerð⁶⁾ um aflifun búfjár. Í reglugerðinni skal m.a. kveðið á um að búfé skuli aflifað með skjótum og sársauka-lausum hætti og án þess að önnur dýr verði þess vör, sem og að búfé skuli ávallt svipt meðvitund áður en blóðtaeming fer fram. Þá skal setja í reglugerðina fyrirmæli um hvernig nánar verði staðið að meðferð, skoðun og aflifun búfjár í sláturhúsum og utan sláturhúsa, svo og vegna aflifunar búfjár vegna sjúkdómavarna. Heimilt er að setja kröfur um fræðslu og hæfi aðila sem vinna við aflifun búfjár, t.d. um skyldu til að sækja námskeið. Við setningu reglugerðar um aflifun búfjár skal aflað umsagnar Umhverfisstofnunar.]⁷⁾

¹⁾ L. 126/2011, 352. gr. ²⁾ Rg. 968/2011. Rg. 969/2011. Rg. 970/2011, sbr. 215/2012. Rg. 971/2011. Rg. 972/2011, sbr. 89/2012 og 183/2012. Rg. 973/2011, sbr. 182/2012. Rg. 974/2011. Rg. 975/2011, sbr. 336/2012. Rg. 1189/2011. Rg. 916/2012. ³⁾ Rg. 438/2002 (nautgripir), sbr. 1319/2011. Rg. 160/2006 (hrross). Rg. 165/2007 (minkar og refir). Rg. 353/2011 (svín), sbr. 518/2012. ⁴⁾ L. 167/2007, 71. gr. ⁵⁾ Rg. 743/2002, sbr. 231/2003. ⁶⁾ Rg. 911/2012. ⁷⁾ L. 167/2007, 30. gr.

■ **18. gr.** Brot gegn lögum þessum eða reglugerðum og samþykktum sem settar verða samkvæmt þeim varða sektum eða fangelsi, ef miklar sakir eru. Hafi búfjáreigandi gerst sekur um illa meðferð á búfé skal honum bannað að eiga eða halda búfé. . . .¹⁾

¹⁾ L. 88/2008, 233. gr.

■ **19. gr.** Lög þessi öðlast þegar gildi. . . . Reglugerðir sem settar hafa verið með heimild í eldri lögum halda gildi sínu þar til þær hafa verið endurskoðaðar að svo miklu leyti sem þær samrýmast lögum þessum.¹⁾

¹⁾ Sjá nú rg. 251/1995, sbr. 904/2001 og 701/2002; rg. 504/1998, sbr. 246/1999 og 15/2000; rg. 557/1998, rg. 59/2000, rg. 60/2000.